

Pilotní projekt zpřístupnění terminologické báze TDKIV v podobě propojených dat

Linda Jansová

Národní knihovna ČR, Knihovnický institut

linda.jansova@nkp.cz, linda.jansova@gmail.com

Konference Archivy, knihovny, muzea v digitálním světě 2018
28. až 29. 11. 2018, Praha

Databáze TDKIV

- vznikla v letech 2001 až 2002 v rámci projektu, který podpořilo Ministerstvo kultury ČR
- v současné době obsahuje cca 3 200 úplných (definitivních) hesel
- je zpřístupněna prostřednictvím systému Aleph: <https://aleph.nkp.cz/cze/ktl>
- po obsahové stránce ji spravuje Knihovnický institut Národní knihovny ČR
- prováděné změny schvaluje redakční rada TDKIV (aktuálně devět členů)
- další podrobnosti: <https://tdkiv.nkp.cz/>

Tematické zaměření databáze 1/2

- typologie tištěných dokumentů
- katalogizace, typologie katalogů
- internet, elektronické dokumenty, metadata
- knihtisk, nakladatelská činnost
- doplňování, budování a ochrana fondu
- knihověda
- věcné zpracování dokumentů, selekční jazyky
- informační věda a hraniční obory

Tematické zaměření databáze 2/2

- ediční činnost
- informační služby
- organizace a typologie knihoven
- informační technologie
- databázové systémy, typologie databází, automatizované knihovní systémy
- bibliografie
- autorské právo
- bibliopedagogika
- informační vzdělávání a profese

O projektu

- cíle:
  - zvýšit vzdělávací a informační potenciál databáze prostřednictvím propojených dat a zpřesnit vzájemné vztahy mezi hesly
  - rozšířit možnosti využití dat v knihovnicko-informačním prostoru i mimo něj
  - usnadnit orientaci v databázi jako celku jak pro uživatele, tak pro tvůrce hesel, a tedy i zpracování nových hesel a jejich vazeb na stávající hesla
- financování:
  - dotační program VISK 1 na rok 2018
  - spoluúčast Národní knihovny ČR jako řešitele projektu
- spolupráce:
  - spolek Wikimedia Česká republika (<https://www.wikimedia.cz/>)

Hlavní aktivity v rámci projektu

- **zpracování metodiky** popisující pracovní postupy sloužící ke zpřesňování vztahů mezi hesly a k jejich propojování s položkami v systému Wikidata
- příprava dat (využití exportu dat v XML a doplnkově dalších exportů)
- mapování hesel z TDKIV na položky z Wikidat
- doplnkově mapování hesel na tematické autority Národní knihovny ČR
- identifikace nejdůležitějších vlastností z Wikidat (subclass of, instance of atd.)
- návrh zpřesněných vztahů mezi hesly
- příprava pracovní webové aplikace (seskupení a vizualizace vztahů)
- konzultace návrhů zpřesněných vztahů a mapování na položky z Wikidat s odborníky (členy projektového týmu)
- propojování položek z Wikidat na hesla TDKIV

Příklad hesla s mnoha příbuznými termíny

heslo *knižní vazba*

Příbuzný termín	
	• datace knižní vazby
	• deska vazby
	• dominanta vazby
	• francouzský způsob kožené vazby
	• knihařský list
	• knižní blok
	• knižní hřbet
	• knižní korpus
	• knižní spona
	• kožená vazba
	• laminace
	• lepená vazba
	• nakladatelská vazba
	• nasazovaná vazba
	• německý způsob kožené vazby
	• obálková vazba
	• ochranné pouzdro
	• prkénková vazba
	• vazba s nožičkami
	• vazba s řetězem
	• vazba se zámečkem
	• vazba z volných listů
	• volná složka
	• výzdoba
	• zavěšovaná vazba
	• šitá vazba

Zdroj: https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000002345&local_base=KTD

Příklad hesla bez příbuzných termínů

heslo *nakladatelská značka*

Termín	 nakladatelská značka
Termín anglicky	publisher's mark publisher's device device
Výklad termínu	Grafická značka, kterou nakladatelé a tiskaři označují svou produkci a která má informační a ochrannou funkci. Signety nakladatelů mohou být umístěny na titulním listě nebo na obálce či hřbetu knihy, signety tiskařů jsou uvedeny obvykle na konci svazku (v tiráži). [VODIČKOVÁ-CEJPEK-1965:92,] [HARRODS-2000:222] [HORÁK-1948:52-56,90-98,134-145] [BOHATCOVÁ-1990:126,142,206-207,243.]
Zdroj výkladu	 VODIČKOVÁ-CEJPEK-1965:92 HARRODS-2000:222 HORÁK-1948:52-56,90-98,134-145 BOHATCOVÁ-1990:126,142,206-207,243.
Autor hesla	Celbová, Iva (původní výklad, korigováno red. 19.2.04; viz historie hesla) Richterová, Alena (původní výklad k termínu signet, korigováno red. 19.2.04; viz historie hesla)
Lektor hesla	Císař, Jaroslav (původní výklad, korigováno red. 19.2.04; viz historie hesla) Žibritová, Gabriela (původní výklad, korigováno red. 19.2.04; viz historie hesla)
Redaktor hesla	Schwarz, Josef Burgetová, Jarmila
System. číslo	000002660

[https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000002660&local_base=KTD]

Zdroj: https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000002660&local_base=KTD

Příklad hesla s více výklady

Termín	 analytická anotace
Termín anglicky	analytic annotation
Výklad termínu	1. Anotace jednotlivých samostatných částí dokumentu (např. statí ve sborníku). - 2. Anotace s pevnou strukturou věcných hledisek, podle nichž je uspořádán její obsah. [VODIČKOVÁ-CEJPEK-1965:14]
Zdroj výkladu	 VODIČKOVÁ-CEJPEK-1965:14
Příbuzný termín	 anotace
Autor hesla	Švejda, Jan
Lektor hesla	Hrazdil, Aleš
Redaktor hesla	Schwarz, Josef Burgetová, Jarmila
System. číslo	000001784

[https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000001784&local_base=KTD]

heslo *analytická anotace*

Zdroj: https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000001784&local_base=KTD

Vlastnost identifikátor termínu v TDKIV

WIKIDATA

- Main page
- Community portal
- Project chat
- Create a new item
- Create a new lexeme
- Recent changes
- Random item
- Query Service
- Nearby
- Help
- Donate

- Print/export
- Download as PDF

- Tools
- What links here

English Not logged in Talk Contributions Create account Log in

Property Discussion

Read View history

Search Wikidata

TDKIV term ID (P5398)

identifier for a term used by the Czech Terminology Database of Library and Information Science (TDKIV) produced by the National Library of the Czech Republic [edit](#)

[In more languages](#) [Configure](#)

Language	Label	Description	Also known as
English	TDKIV term ID	identifier for a term used by the Czech Terminology Database of Library and Information Science (TDKIV) produced by the National Library of the Czech Republic	
Czech	identifikátor termínu v TDKIV	identifikátor v databázi TDKIV Národní knihovny České republiky	
Slovak	No label defined	No description defined	
German	No label defined	No description defined	

[All entered languages](#)

Zdroj: <https://www.wikidata.org/wiki/Property:P5398>

Příklad použití identifikátoru (stránka položky)

položka *počítač* (Q68)

TDKIV term ID	 000000049	 edit
	 0 references	+ add reference
		+ add value

Zdroj: <https://www.wikidata.org/wiki/Q68>

Příklady dosud zadaných propojení

výsledek dotazu
v jazyce
SPARQL

item	itemLabel	tdkiv
wd:Q68	počítač	000000049
wd:Q75	internet	000000536
wd:Q5290	monitor	000000043
wd:Q978	mem	000002781
wd:Q189900	Informační bezpečnost	000000074
wd:Q11661	informační technologie	000000075
wd:Q8811	HyperText Markup Language	000000613
wd:Q4006	mapa	000000997
wd:Q12132	kalendář	000002217

Zdroj: <http://tinyurl.com/ybzmyukd>

Přínosy

- propojená otevřená data bez nutnosti řešení vlastního softwarového zabezpečení – možnost plně se soustředit na věcnou stránku projektu, nikoliv na technicko-technologické záležitosti
- oboustranná inspirace (TDKIV – Wikidata)
- zjištění, že v budoucnu bude možné návrhy vztahů ověřovat v užším okruhu odborníků (vysoká míra shody)
- návrh postupně upravovat hesla s více výklady (termíny vs. pojmy)
- možnost propojení přes tzv. Hub:

<https://tools.wmflabs.org/hub/P5398:000000543?s=wd>

Vizualizační nástroje

Zdroj: <https://tools.wmflabs.org/dataviz/>

Projektový tým

- Mgr. Marie Balíková (Národní knihovna ČR)
- PhDr. Marcela Buřilová (Vyšší odborná škola informačních studií a Střední škola elektrotechniky, multimédií a informatiky Praha)
- Mgr. Eva Cerniňáková (Knihovna Jabok, doktorandka na Ústavu informačních studií a knihovnictví Filozofické fakulty Univerzity Karlovy)
- Bc. Jaroslava Citová, DiS. (Národní knihovna ČR)
- PhDr. Linda Jansová, Ph.D. (Národní knihovna ČR)
- PhDr. Helena Kučerová, Ph.D. (Vysoká škola ekonomická v Praze)
- Mgr. Lenka Maixnerová (Národní lékařská knihovna)
- Ing. Miloslav Nič, Ph.D. (EcoMole Ltd.)
- Mgr. Vladana Pillerová (Národní knihovna ČR)
- PhDr. Alena Richterová, CSc. (Národní knihovna ČR)
- PhDr. Klára Rösslerová, Ph.D. (Knihovna Filozofické fakulty Univerzity Karlovy)
- doc. Ing. Vilém Sklenák, CSc. (Vysoká škola ekonomická v Praze)

Děkuji projektovému týmu za spolupráci
a Vám za pozornost :-)!